

Finnes det uforutsette?

Om det å lære og trene på noe som ennå ikke er kjent – ny tenkning i strategisk beredskapsledelse

*Foredrag
DKNVS Akademiet
15 januar 2018*

1. DU-gruppa FHS/miljø
2. DU-fenomenets natur
3. DU-kontinuum felt
4. DU-metode
5. DU-trening

Professor Glenn-Egil Torgersen

Medlem DKNVS – Humanistisk klasse, Psykologi og Pedagogikk

Leder av DU – forskningsgruppen Pedagogisk grunnforskning på «Det Uforutsette» (DU)

Forsvarets høgskole, Akershus festning/Professor II Høgskolen Sørøst-Norge,

Senter for beredskap og integrert krisehåndtering

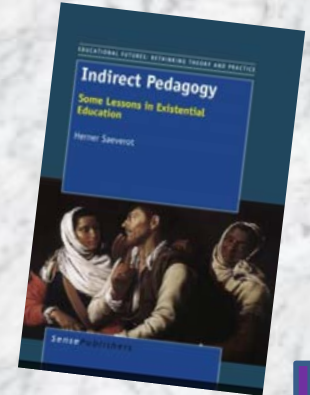
99092188 (alltid på)

Glenn-Egil.Torgersen@usn.no

<https://forsvaret.no/fhs/du>

1.

DU-gruppa FHS

Historikk:

... sommer 2010:

Er det mulig å lære og trene på noe som ennå ikke er kjent? ...

Problemet – *de tradisjonelle ...*

Planleggingsmodeller - DRT

Trenings-/danningsmodeller

- 1) Den encyklopediske
- 2) Den formaldannende
- 3) Den kategoriske
- 4) Den indirekte

DU-gruppa FHS – Pedagogisk grunnforskning på DU

+ 4-5
masterstudenter
ved FHS

+ ca 40
assosierte
bidragsytere ...

IFE – Halden, Industripsykologiavd, forskningsgruppe ved «Strategic Institute Initiative», med leveranser også til IO-EPO (Integrated Operations-Emergency Preparedness Organization), blant annet utvikling av treningsmetoder og DU-måleinstrumentet.

Senter for beredskap og integrert krisehåndtering

Utvikling av forskningsbasert kunnskap om beredskapsledelse og integrert krisehåndtering (HSN – Høgskolen i Sørøst-Norge)

Fra venstre: Førsteamanuensis Leif Inge Magnussen (senterleder, HSN), professor Eric Carlström, faglig leder (HSN), professor II Glenn-Egil Torgersen (Forsvarets Høgskole), høgskolelektor Jarle Løwe Sørensen (HSN). Foto: Nils A. Kalve (HSN)

Tormod
Heier

Gjert Lage
Dyndal

Herner
Sæverot

Glenn-Egil
Torgersen

Tone
Kvernbeek

Tobias
Werler

Torild W.
Oddane

Christian
W. Beck

Torben Hviid
Nielsen

Carl Anders
Säfström

Glenn-Egil Torgersen (red.)
**Pedagogikk
for det
uforutsette**

Ole Boe

Helgard
Mahrtdt

Ola Bøe-
Hansen

Tone Cecilie
Carlsten

Trygve
Steiro

Paul Otto
Brunstad

Svein
Østerud

Lars
Løvlie

Gert
Biesta (UK)

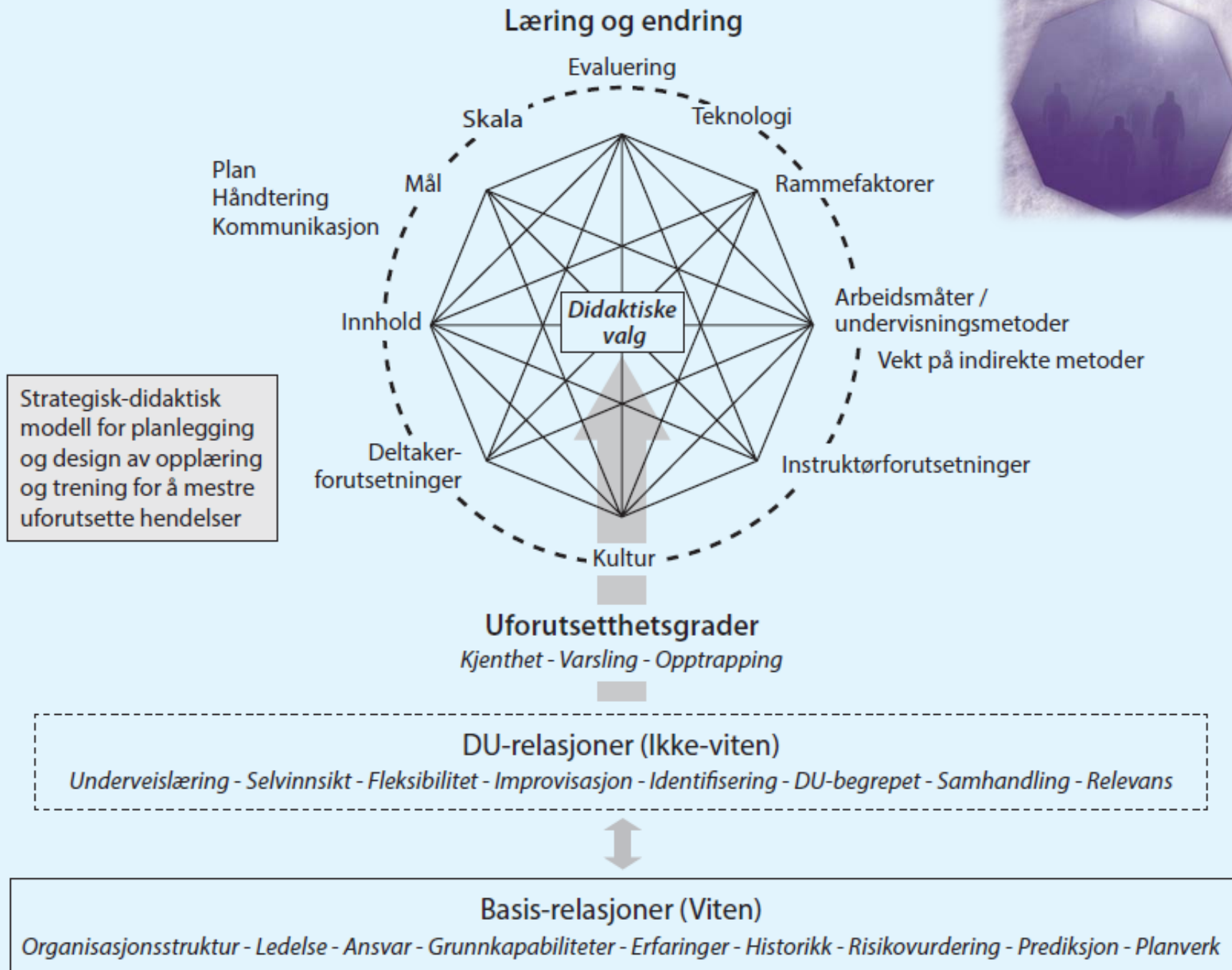
Louise
Dedichen

Iren Moe

Anders
Sookermany

2.

***DU-fenomenets natur
(begrepet)***

Hovedmål med DU-forskningen

Et hovedmål med DU-forskningen er å avdekke DU-fenomenets natur/egenskaper – nødvendig for å utvikle dekkende treningsopplegg – for å utvikle **DU-kompetanse** (forebygge, mestre og stabilisere hendelser i DU-feltet)

**Noen begreper/uttrykk for DU med ulike
nyanser og eksempler:**

- **Det uforutsette**
- Det usikre
- Det uventede/overraskende
- Det uoversiktlige
- Det ukjente
- Det uforutsigbare
- Det uvisse
- Det utenkelige
- Det usannsynlige
- Det tilfeldige

Forsvarets høyskole

våren 2014

Masteroppgave

Problemorientert politiarbeid (POP) og det uforutsette (DU)

– en innovasjonspedagogisk analyse

Iren Beate Moe

Iren Moe
PU

<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/216585/1/MoeIBmaster2014.pdf>

Scanning; Analysis; Response; Assessment

Definisjon: Det uforutsette (DU) =

«en relativt ukjent hendelse eller situasjon, som opptrer relativt uventet og overraskende, med relativt liten sannsynlighet eller forutsigbarhet for den enkelte, de grupper eller det samfunn som opplever hendelsen og konsekvensene, og som eventuelt må håndtere dette. .»

Tre basisdimensjoner i DU-begrepet (*Perspektiv*, *tid* og *kontinuum*)

Tid

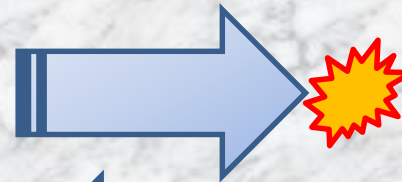
Perspektiv ← «relativt» → **kontinuum**

Kvernbekk et al., 2015:30, samt utvidet def s. 318

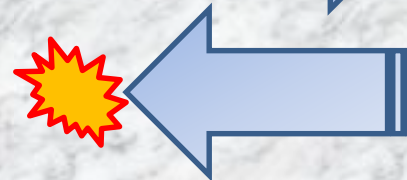
DU-*tid*

Tre tidsperspektiv:

1) **Kronologisk**

2) **Messiansk**

3) **DU-0**

3.

DU-kontinuum-felt

Definisjon: Det uforutsette (DU) =

«en relativt ukjent hendelse eller situasjon, som opptrer relativt uventet og overraskende, med relativt liten sannsynlighet eller forutsigbarhet for den enkelte, de grupper eller det samfunn som opplever hendelsen og konsekvensene, og som eventuelt må håndtere dette. .»

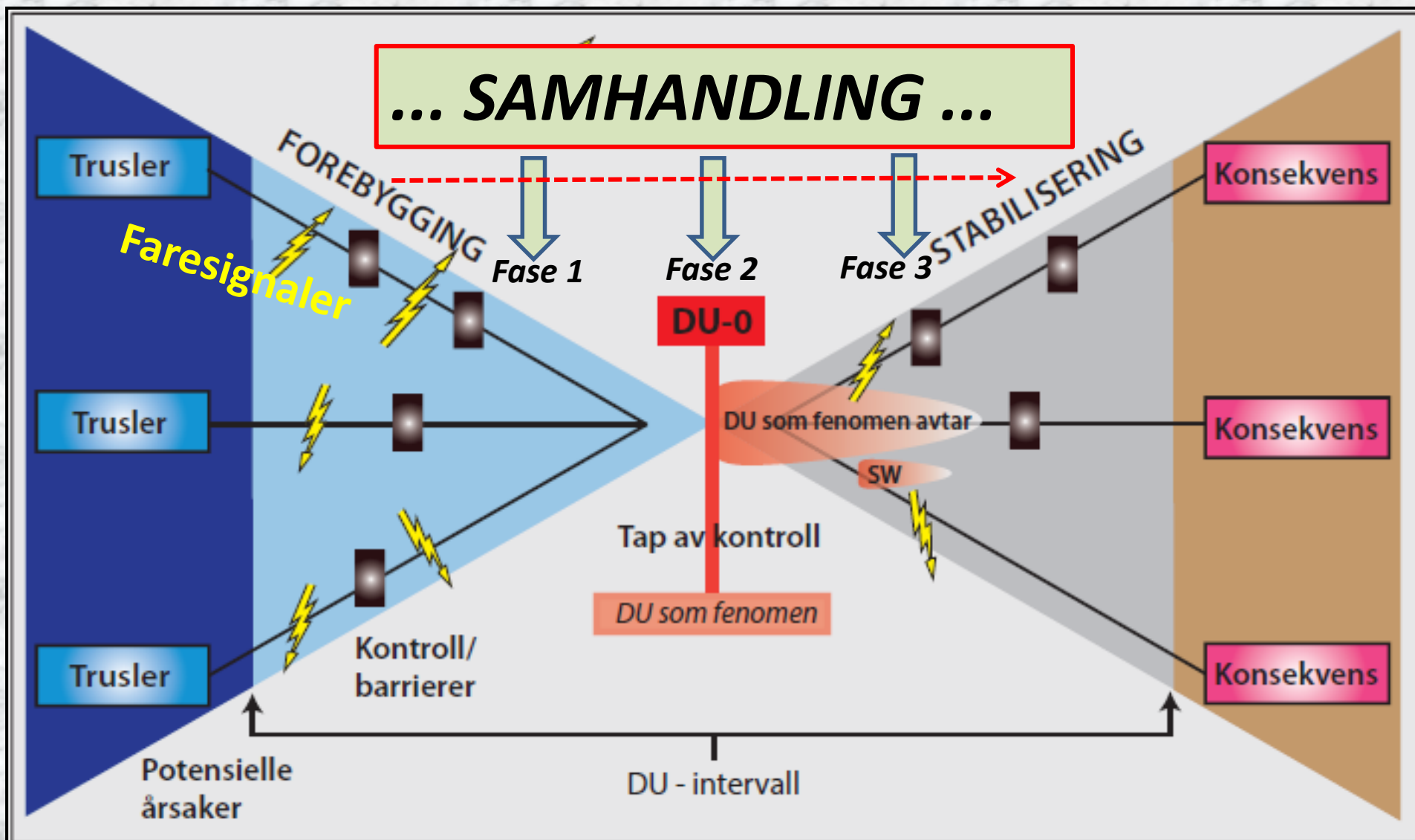
Bilder: Øvelse «Strømstad» 22.04.2017

Kontinuum-felt

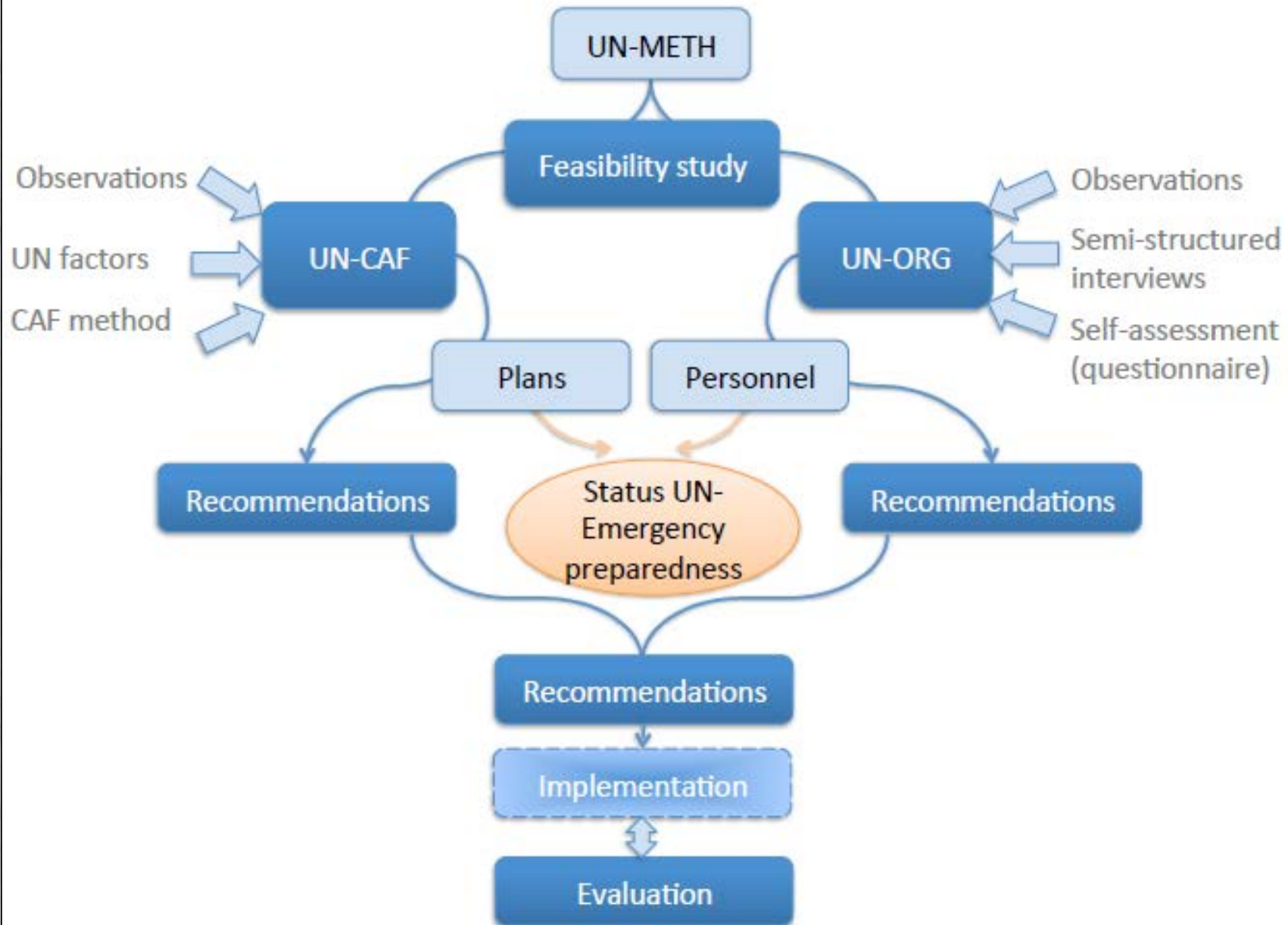
DU-orientert SAM-modell

4.

DU-metode

Kvalitetsmåling av DU-beredskap/ kompetansebehov i organisasjoner

Kartlegging/måling av beredskapskompetanse for DU

Hovedkategorier (100 spørsmål):

1 Allmenn beredskap

2 Beredskapsplaner fokusert mot Det Uforutsette

3 Det Uforutsette

4 Grunnkapasitet for Det Uforutsette

5 Improvisasjon

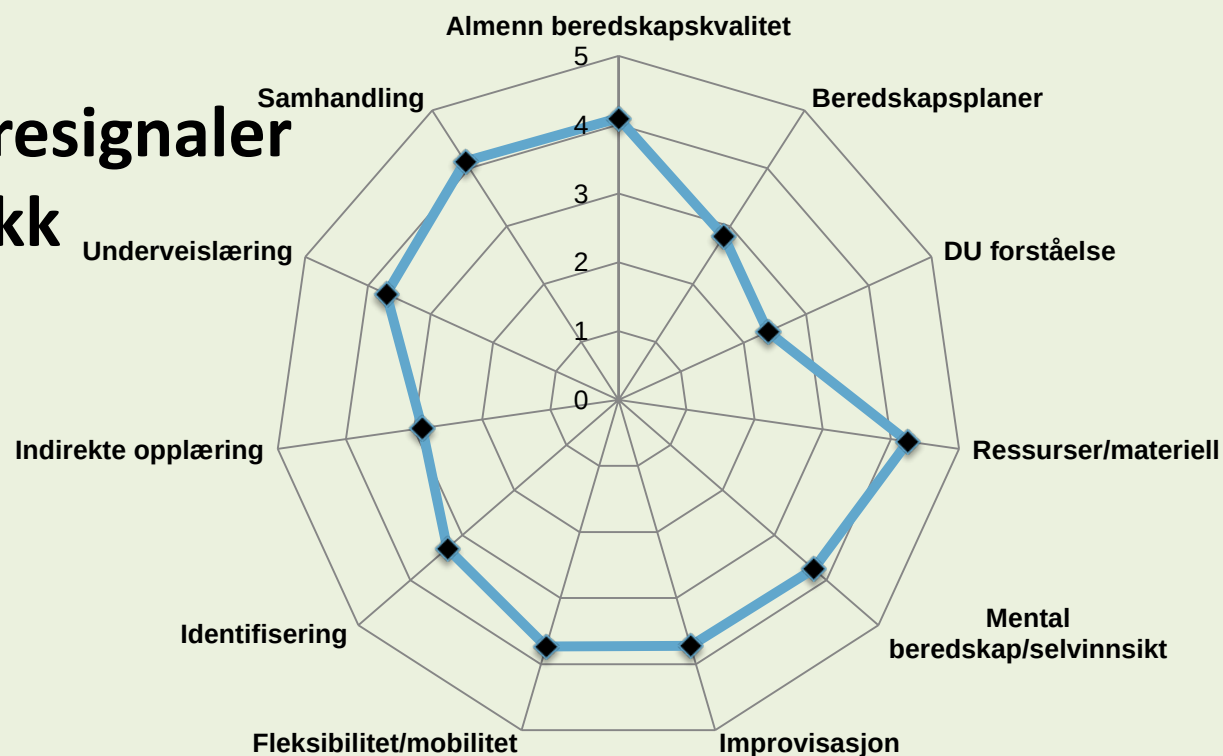
6 Fleksibilitet

7 Identifisering av faresignaler

8 Opplæringsmetodikk

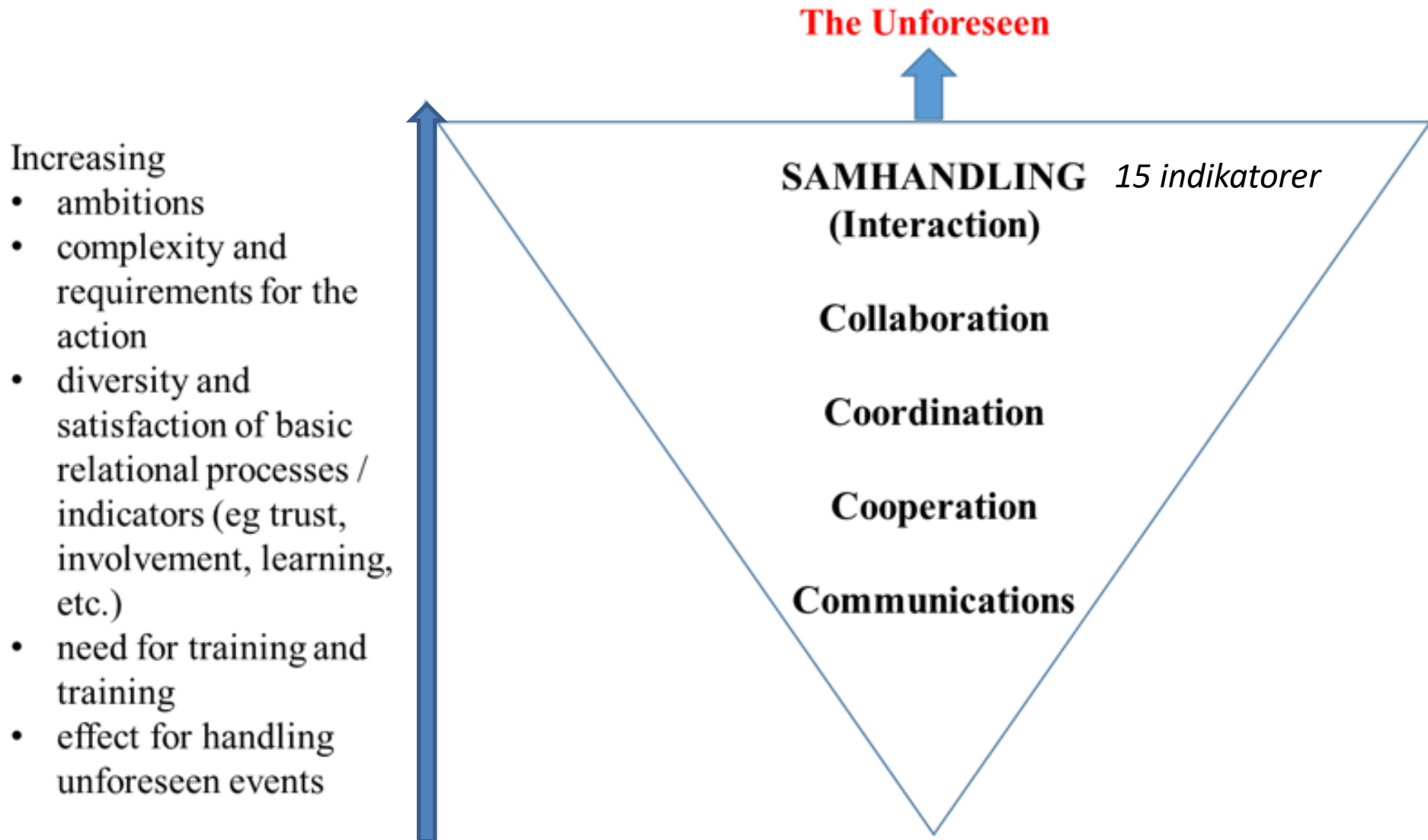
9 Underveislæring

10 Samhandling

The 4 C's and Samhandling (Interaction)

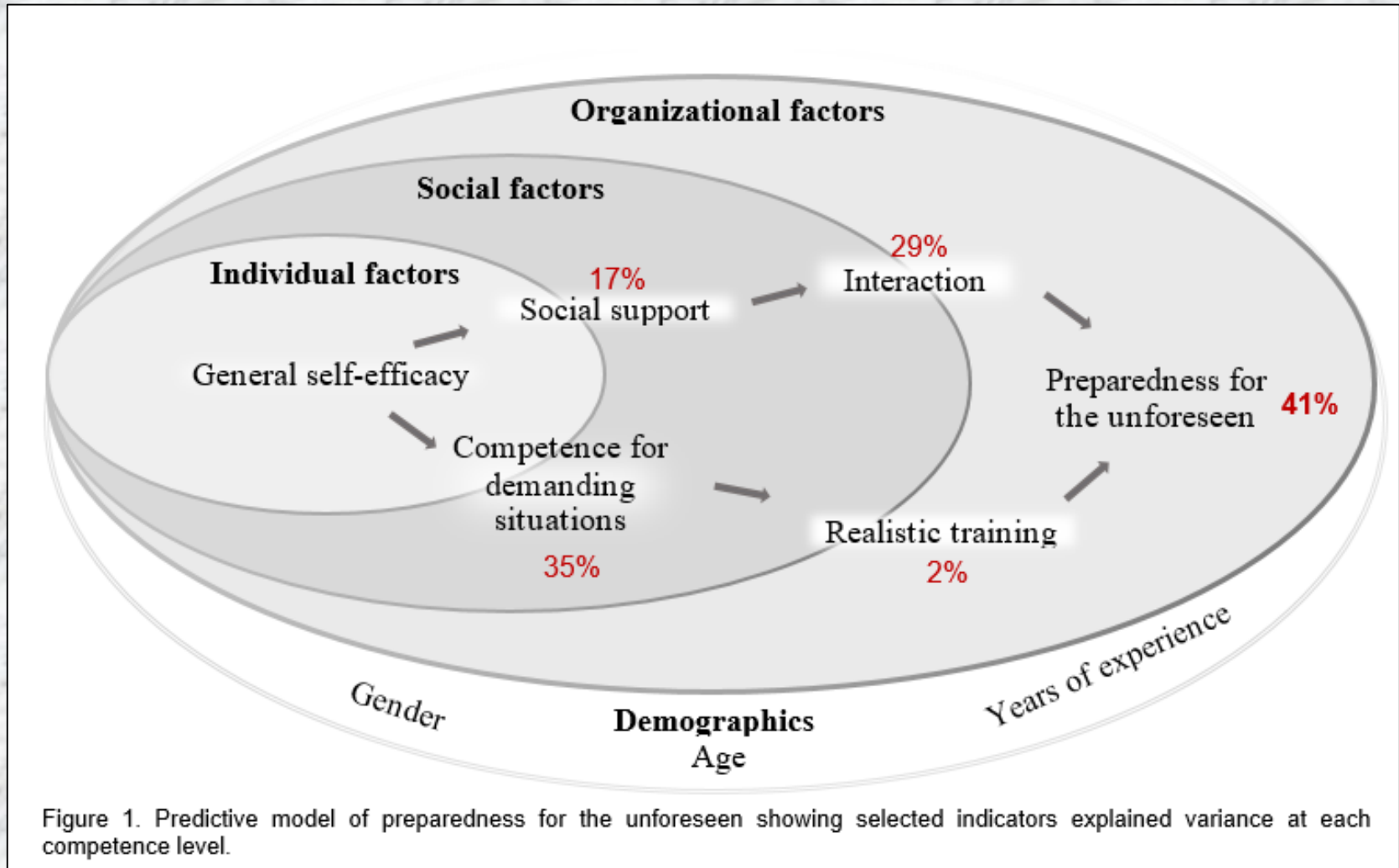
Torgersen, et al. (2018 in progress – Samhandling under Risk)

UN-METH-study

(Col Lt, Marius Herberg, PhD-work 1, NTNU Psychology), in progress, *Samhandling under Risk*)

- 810 officers were approached. 15% female.
- Interaction (Samhandling) plays a key role in preparing for the unforeseen, with the potential to enhance an organization's capacity to optimize their performance.

Neste hovedpublisering i DU-forskningen:

NY SAMHANDLINGSTEORI

– samhandling under risiko

- Hva er grunnstrukturene i samhandlingsbegrepet under risiko?*
- Hvordan kan samhandling skapes når betingelsene er uforutsigbare?*

- Prof. Dr. Glenn-Egil Torgersen (Red.) (FHS/HSN)
- Prof. Dr. Herner Sæverot (HiB)
- Forsker, Tone Cecilie Carlsten (NIFU)
- 1.am. Brita Bjørkelo (PHS)
- Oblt. Dr. Tormod Heier (FHS)
- Kval.leder, Berit Kristin Haugdal (FHS/KS)
- Forsker/Førstelektor Trygve Steiro (NTNU)
- 1.am. Dr. Ole Boe (FHS), 47023634
- 1.am. Dr. Leif Inge Magnussen (HSN/KS)
- Prof. Dr. Torbjørn Rundmo (NTNU)
- 1.am. Dr. Irmelin Drake (HSN)
- 1.am. Dr. Kjersti Halvorsen (HISF)
- Psykiater, Ann Christin Rivenes (Haukland Unv-syk)
- 1.am. Dr. Carl Cato Wadel (UiS)
- Prof. Dr. Marianne Storm (UiS)
- Prof. Dr. Siri Wiig (UiS)
- Prof. Dr. Raino Malnes (UiO/FHS)
- Kapt/jagerflyger Pål Fredriksen (LKSK)
- 1.am. Dr. Tore Listou (FHS)
- Komkapt Johan Bergh (FHS)
- 1.am. Dr. Olav Kjellevoid Olsen (UiB)
- Rådg/ped Ingrid Nyhus (FHS)
- Prof. Dr. Eric Carlström (UiGøteborg/HSN)
- Hskl/Phd-kand Gila Hammer Furnes (NLA/HiB)
- Oblt/PhD-kand Marius Heiberg (FD/FHS)
- Prof. Dr. Tobias Werler (HiB)
- 1.am. Dr. Kristian Firing (LKSK)
- 1.am. Dr. Odin Fauskevåg (NTNU)
- Komkap. Dr. Tommy Krabberød (SKSK)
- 1.am. Dr. Jan O. Jacobsen (FHS/SKSK)
- Prof Toshi Kawano (NDA, Japan)

Prosjekt: DU-SAM

SAMHANDLING (Collaboration) under Risk - a step ahead of the unforeseen introduces new basic thinking regarding *interaction* to meet unforeseen events. The book conveys new knowledge that forms the basis for a new view on emergency preparedness management and understanding of the unforeseen in society and learning processes.

This is a relative large collaboration and network project, consisting of 26 studies/projects with 31 researchers from different universities and research institutions in Norway, Sweden and Japan. The results will be published in a scientific anthology, primo 2018.

5.

DU-trening

«Er det mulig å lære og trene på noe som ennå ikke er kjent?»

Det operative treningsprinsipp: «Train as you fight»

Didaktiske uforutsetthetsgrader

Tre faktorer (PODU) som vil være spesielt sentrale som grunnlag for **planlegging** av opplæring og trening på det uforutsette, og som kan **spilles inn** som en del av opplegget og varierer i og under selve treningen (DGU):

1. Kjentheth

2. Varsling

3. Opptrapping (tegn)

PODU-faktorer					
Nivå DGU	(1)	+	(2)	+	(3)
0	Helt ukjent		Ingen forberedelse		Ingen kjente opptrappingstegn
1	Noen kjente trekk		Ingen forberedelse		Noen kjente opptrappingstegn
2	Noen kjente trekk		Noe forberedelse		Noen kjente opptrappingstegn
3	Flere kjente trekk		Noe forberedelse		Noen kjente opptrappingstegn
4	Identiske trekk		Forberedelse		Flere kjente opptrappingstegn

PODU = Pedagogiske overordnede faktorer for det uforutsette

DGU = Didaktiske grader av uforutsetthet

DU-treningskjerne: *Progresjon og Vekking*

- **Mestringstro** helt sentralt for *mestring av DU*
- **Unngå «ritus-trening»**
- **Alltid et «nytt uforutsett» element, hver gang –DU-design: (dreiebok med:**

DU-instrukser underveis via ulike former (skilt, muntlig, dramatisering, hendelser etc)

**Stegvis DU-grad spilles inn –
redusere frykt, øke mestringstro**

Eksempel Brannøvelse: «DU-skilt»

*Uvarslede, uvante og
overraskende hendelser
underveis i øvelsen*

**Det brenner i trappa
– gå til neste nødutgang!**

**Lyset har gått i gangen (ta på
dette foran øynene) og følg
muntlige instruksjoner**

**Ukjent type ild/skudd – ta
dekning basert på disse
informasjonene om
trefninger:---**

**Falsk brannoperatør/dykker i
bygget – identifiser før
slukning**

RAS SPERRER DØREN !

SNU – GÅ TILBAKE TIL NÆRMESTE NØDUTGANG
– GÅ UT DER

IKKE TA MED DEG NOE SOM BLIR
TILBUDT DEG PÅ VEIEN UT!

LIVSFARE !

SKYTING BAK DØREN

- **GJEM DEG UNDER EN LEDIG PULT**
- **VÆR STILLE**
- **FINN NOE SOM KAN BRUKES TIL VÅPEN**

Didaktiske tilnærminger

- (1) *Intendert didaktisk planlegging* av opplæring, som har til hensikt å utvikle kompetanse for å komme i forkjøpet eller forhindre uforutsette hendelser samt for å mestre slike situasjoner underveis hvis de inntreffer. (*Kjent for spillstab – ukjent for deltakerne*)
- (2) *Spontan utnyttelse* av mindre farlige uforutsette og plutselige situasjoner som oppstår der og da, for eksempel i en undervisnings-/øvelsessituasjon, til å bli *produktive øyeblikk*. (*Ukjent for alle*)
- (3) *Hybrid*: Det *planlegges* for at det kan oppstå spontane og uvarslede situasjoner, som utnyttes i øvrige indenderte opplegg, og med «skjult» beredskap (taktisk DU-trening)

Takker for oppmerksomheten!

*Foredrag
DKNVS Akademiet
15 januar 2018*

Professor Glenn-Egil Torgersen

Medlem DKNVS – Humanistisk klasse, Psykologi og Pedagogikk

Leder av DU – forskningsgruppen Pedagogisk grunnforskning på «Det Uforutsette» (DU)

Forsvarets høgskole, Akershus festning/Professor II Høgskolen Sørøst-Norge,

Senter for beredskap og integrert krisehåndtering

99092188 (alltid på)

Glenn-Egil.Torgersen@usn.no

<https://forsvaret.no/fhs/du>